

Research Article

Psychometric properties of Persian version of Black & Reynolds's Moral Identity Questionnaire (MIQ)

R. Abbasi-Asl^{1*}, S. Hashemi¹, M. Khabbazi Kenari² & F. Baezzat¹

1. Department of Psychology, Faculty of Humanistic and Social sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran
2. Department of Educational Science, Faculty of Humanistic and Social sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Abstract

Aim: The aim of this research was to determine the psychometric properties of Moral Identity Questionnaire. **Methods:** Research method was correlational, and population included 10183 male and female students of Mazandaran University in 2017-2018 academic year. Among them, on the basis of sampling table of Morgan and Krejcie 1970 and through multistage cluster random sampling, 381 students for EFA and 384 students for CFA and reliability (in total 765) of the questionnaire were selected. In the sampling process, four faculties of humanity and social sciences, chemistry, economics and administrative sciences and basic sciences were randomly selected among twelve faculties. From the department of each faculty, two bachelor's classes, one master class and one PhD class were selected. Totally, 726 students answered the Black and Reynolds's (2016) moral identity questionnaire. After removing 61 incomplete questionnaires, 665 questionnaires were analyzed.

Results: The results of EFA indicated that the questionnaire has two dimensions of moral self and moral integrity, which was verified by CFA as well. The result of Pearson correlation showed a moderate correlation between the dimensions ($r= 0.29$, $P= 0.0001$) and a very strong correlation between moral self dimension ($r= 0.74$, $P= 0.0001$), and moral integrity dimension ($r=0.85$, $P=0.0001$) with the total score of the questionnaire. Moreover, Cronbach's alpha for the dimensions and total score varied from 0.80 to 0.85.

Conclusion: MIQ is appropriate for 18 years old subjects and above. It has an acceptable reliability and validity and can be used to measure moral identity of students and other classes of the society to identify moral self and moral integrity factors.

Key words: *factor structure, moral identity, psychometric properties, reliability, validity*

Citation: Abbasi-Asl, R., Hashemi, S., Khabbazi Kenari, M., & Baezzat, F. (2020). Psychometric properties of Persian version of Black & Reynolds's Moral Identity Questionnaire (MIQ). *Quarterly of Applied Psychology*, 13(4): 651-667.

Received: 27 October 2018 Available Online: 24 December 2019
Accepted: 05 July 2019

Corresponding Author: r.abbasiasl@stu.umz.ac.ir

ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی بلک و رینولدز

رؤیا عباسی اصل^{۱*}، سهیلا هاشمی^۱، مهدی خبازی کناری^۲، فرشته باعزت^۱

۱. گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

۲. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

چکیده

هدف: هدف پژوهش تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه هویت اخلاقی بود. **روش:** روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری دانشجویان دختر و پسر مشغول به تحصیل دانشگاه مازندران در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ به تعداد ۱۰۱۸۳ نفر بود. بر اساس جدول کرجسی-مورگان ۱۹۷۰، تعداد ۳۸۱ نفر برای تحلیل عاملی اکتشافی و ۳۸۴ نفر برای تحلیل عاملی تأییدی و پایایی مقیاس و در مجموع ۷۶۵ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به شکل زیر انتخاب شد. از میان ۱۲ دانشکده به صورت تصادفی ۴ دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، شیمی، علوم اقتصادی و اداری، علوم پایه و از میان گروه‌های آموزشی هر دانشکده ۲ کلاس کارشناسی، ۱ کلاس کارشناسی ارشد و ۱ کلاس دکتری انتخاب و پرسشنامه هویت اخلاقی بلک و رینولدز (۲۰۱۶) توسط ۷۲۶ نفر تکمیل و پس از حذف ۶۱ پرسشنامه ناقص و نقاط پرت، پرسشنامه ۶۶۵ نفر تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که پرسشنامه هویت اخلاقی دارای دو عامل خود اخلاقی و تمامیت اخلاقی است و این ساختار توسط تحلیل عاملی تأییدی نیز تأیید شد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون حاکی از همبستگی متوسط میان بُعدها ($r = 0/30$ ، $P = 0/0001$) و همبستگی بسیار قوی بُعد خود اخلاقی ($r = 0/74$ ، $P = 0/0001$) و تمامیت اخلاقی ($r = 0/86$ ، $P = 0/0001$) با نمره کل بود. همچنین آلفای کرونباخ برای عامل‌ها و نمره کل از ۰/۸۰ تا ۰/۸۵ متغیر بود. **نتیجه‌گیری:** پرسشنامه هویت اخلاقی برای سن ۱۸ سال و بالاتر مناسب و از روایی و پایایی قابل قبولی برخوردار است و می‌توان از آن برای تعیین هویت اخلاقی دانشجویان و اқشار دیگر در راستای شناسایی عامل‌های خود اخلاقی و تمامیت اخلاقی استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: روایی، پایایی، ساختار عاملی، ویژگی‌های روان‌سنجی، هویت اخلاقی

انتشار: ۹۸/۱۰/۰۲

دریافت مقاله: ۹۷/۰۸/۰۵
پذیرش مقاله: ۹۸/۰۴/۱۴

نویسنده مسئول:
r.abbasias[at]stu.umz.ac.ir

استناد به این مقاله: عباسی اصل، رؤیا، هاشمی، سهیلا، خبازی کناری، مهدی، و باعزت، فرشته.

(۱۳۹۸). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی بلک و رینولدز. *روان‌شناسی*

کاربردی، ۱۳(۴) پایایی ۵۲: ۶۶۷-۶۵۱.

مقدمه

مکتب شناختی که اصل اساسی آن بر این است که پیچیدگی‌های موجود در استدلال‌های اخلاقی پیش بینی کننده رفتارهای اخلاقی است؛ برای اولین بار توسط ژان پیاژه^۱ در سال ۱۹۳۲ مطرح شد و قریب به سه دهه بعد از او توسط لارنس کولبرگ^۲ در سال ۱۹۵۸ گسترش یافت (کدیور، ۱۳۹۳). نظریه مراحل رشد اخلاقی برای چندین دهه بر پژوهش‌های مربوط به رشد اخلاقی تأثیر گذاشت تا اینکه از دهه ۱۹۸۰ توانایی این نظریه برای توضیح رفتارهای اخلاقی به تدریج از سوی برخی نظریه پردازان مورد انتقاد قرار گرفت. این نظریه پردازان معتقد بودند که رفتار اخلاقی نتیجه درهم آمیختگی متقابل مؤلفه‌های مختلف اخلاقی است و نمی‌تواند صرفاً نتیجه استدلال اخلاقی در یک فرد باشد (هاردی و کارلو، ۲۰۱۱ الف).

نارضایتی‌های به وجود آمده در زمینه مراحل رشد اخلاقی سرانجام به ایجاد الگوی چهار جزئی اخلاقی انجامید که توسط جیمز رست^۳ ۱۹۸۶ یکی از دانشجویان لارنس کولبرگ در سال ۱۹۵۸ ارائه شد. بر اساس الگوی چهار جزئی تصمیم‌گیری اخلاقی، پیدایش رفتار اخلاقی نیازمند وجود چهار جزء است. جزء اول، حساسیت اخلاقی یعنی توانایی تشخیص موقعیت اخلاقی (تنر و کریستن، ۲۰۱۳)، جزء دوم، قضاوت اخلاقی یعنی استفاده از مجموعه‌ای از اصول و قواعد برای قضاوت درباره مسائل اخلاقی (گریب، سربی و تما، ۲۰۱۵)، جزء سوم، انگیزش اخلاقی یعنی تمرکز بر ارزش‌های اخلاقی (نارواژ و لاپسلی، ۲۰۱۳) و جزء چهارم پیاده سازی عمل اخلاقی که اتخاذ گام‌های مناسب برای تکمیل عمل اخلاقی و رسیدن به هدف پیاده سازی را در بر می‌گیرد (تما، ۲۰۱۴).

در سال‌های اخیر بسیاری از نظریه پردازان حیطه اخلاق با تکیه بر الگوی بلاسی^۴ ۱۹۸۴ از خود اخلاقی، هویت اخلاقی^۵ را منبع اصلی مؤلفه سوم "انگیزش اخلاقی" دانسته‌اند (بک و ساموئلسون، ۲۰۱۴) و گاهی از این مؤلفه به‌عنوان هویت اخلاقی نیز نام می‌برند (چمبرز، ۲۰۱۱). بلاسی ۱۹۸۴ که یکی از پیشگامان برجسته سازی ناتوانی مراحل رشد اخلاقی در زمینه توضیح رفتار اخلاقی بر اساس استدلال اخلاقی است؛ معتقد بود که فرد جدای از استدلال اخلاقی نیازمند انگیزش اخلاقی نیز هست تا به سمت عمل اخلاقی هدایت شود و از دیدگاه او هویت اخلاقی است که انگیزه لازم برای عمل اخلاقی را ایجاد می‌کند و در واقع به‌عنوان پلی بین قضاوت و عمل اخلاقی عمل می‌کند. او بر اساس الگوی خود اخلاقی سعی کرد که این موضوع را تشریح کند که چگونه هویت، اخلاق

1. Jean Piaget
2. Lawrence Kohlberg
3. James Rest
4. Blasi
5. moral identity

را تحریک می‌کند و اندیشه‌های او در مورد هویت اخلاقی را می‌توان به وضوح در نظریه خود اخلاقی او یافت (হারدی و کارلو، ۲۰۱۱ ب).

در الگوی خود اخلاقی، بلاسی ۱۹۸۴ تفکر آگاهانه را در نظر می‌گیرد که فرد در مرحله اول تصمیم می‌گیرد که انجام چه عملی اخلاقی است و در مرحله بعد تصمیم می‌گیرد که انجام این عمل تا چه اندازه اجباری است و آیا می‌خواهد عمل مورد نظر را انجام دهد یا نه و این تصمیم به انگیزشی که از تعریف خود از او برمی‌خیزد وابسته است (হারدی، باتتاکارج، آکینو و رید، ۲۰۱۰). بنابراین زمانی که خود فرد بر مسائل اخلاقی متمرکز است و یا به عبارت دیگر، هویت او بر اساس اخلاقیات قرار گرفته باشد؛ تمایل به زندگی به شیوه‌ای که با خود او همراه باشد به عنوان انگیزه‌های کلیدی در اخلاقیات عمل می‌کند. خلاصه اینکه بلاسی ۱۹۸۴ تصدیق می‌کند که قضاوت‌های اخلاقی زمانی به صورت دقیق‌تر پیش بینی کننده رفتارهای اخلاقی است که از مجرای هویت اخلاقی عبور کرده باشد (হারدی و کارلو، ۲۰۱۱ ب).

سرانجام، بلاسی ۱۹۸۴ و گروهی از پژوهشگران پیرو او هویت اخلاقی را به عنوان یکپارچگی خود و اخلاقیات تعریف کردند (فریمر و واکر، ۲۰۰۹)؛ این در حالی است که به تازگی برخی دیگر تلاش کرده‌اند تا با توجه به نظریه شناختی-اجتماعی، طرحواره‌ها را مرکزیت اصلی هویت اخلاقی قرار دهند (مونین و جردن، ۲۰۰۹). در نظریه شناختی-اجتماعی، شخصیت به عنوان مجموعه‌ای پویا در نظر گرفته می‌شود که در حال تعامل با تأثیرات موقعیتی است و طرحواره‌ها ساختارهای ذهنی هستند که جنبه‌های مختلفی از شخصیت را نمایان می‌کنند. بنابراین از دیدگاه پیروان نظریه شناختی-اجتماعی، هویت اخلاقی افراد بر اساس طرحواره‌های مربوط در پردازش اطلاعات اجتماعی وارد عمل می‌شود (آکینو، فریمن، رید، لیم و فلیس، ۲۰۰۹).

بدیهی است که با رشد توجه نظری به هویت اخلاقی این مؤلفه به یکی از متغیرهای اصلی پژوهش‌های تجربی اخیر نیز تبدیل شده باشد (হারدی، بین و اولسن، ۲۰۱۵؛ دلین، گالیه، برادشاو و کروئل، ۲۰۱۵؛ ساندرز، ویس، ون‌پیرن و رأس، ۲۰۱۶؛ و صمدی فرد و نریمانی، ۱۳۹۷). با این حال، کماکان بسیاری از سؤال‌های مطرح شده در زمینه هویت اخلاقی بدون پاسخ باقی مانده و شاید یکی از دلایل اصلی برای این ضعف پژوهشی اقدام‌های محدودی است که برای ارزیابی این متغیر انجام شده و نیز نبود ابزاری مناسب است که نیازهای پژوهشی پژوهشگران را بر پایه نظری برآورده سازد. اکثریت پژوهش‌های مربوط به هویت اخلاقی تا قبل از سال ۲۰۱۶ بر پایه سه ابزار انجام گرفته‌اند. اولین و پر استفاده‌ترین ابزار مقیاس هویت اخلاقی آکینو و رید (۲۰۰۲) است که در اوائل دهه پیش ساخته شده و به دفعات در پژوهش‌های خارجی و داخلی به کار گرفته شده و اعتبار آن در اکثر پژوهش‌ها مطلوب گزارش شده است (آکینو، مکفران و لوان، ۲۰۱۱؛ گیسنر، ون‌کواکبک، ون‌گیلز، ون‌نئببرگ و کولته، ۲۰۱۵؛ جردن، لیلولدن و تنبرانسیل، ۲۰۱۵؛ و

مجدآبادی، ۱۳۹۶). با این حال، به باور بلک و رینولدز (۲۰۱۶) مقیاس هویت اخلاقی ساخته شده توسط آکینو و رید (۲۰۰۲) جنبه‌ای اساسی از هویت اخلاقی یعنی اهمیت دادن به عمل بر اساس اصول اخلاقی و یا به عبارتی تمامیت و کمال اخلاقی را نادیده گرفته است.

ابزار دوم پرسشنامه‌ای است که میزان پایبندی افراد به اصول اخلاقی را ارزیابی می‌کند و همانگونه که از محتوای ابزار پیدا است، در واقع برای سنجش تمامیت اخلاقی ساخته شده است؛ نه هویت اخلاقی (میلر و شلنکر، ۲۰۱۱). در نهایت ابزار سوم، «الگوی مرتب سازی اصطلاحات»^۱ نام دارد که در آن شرکت کنندگان اصطلاحات اخلاقی و غیراخلاقی را به میزانی مرتب می‌کنند که توصیف کننده ویژگی‌های اخلاقی آن‌ها است. با اینکه جیمینز، ناورسکی، هیل و لپسلی (۲۰۰۸) این الگو را بر اساس نظریه خود اخلاقی بلاسی ۱۹۸۴ و نظریه رورتی و وانگ^۲ ۱۹۹۱ در مورد هویت اخلاقی ساخته‌اند؛ اما به اعتقاد آن‌ها این پرسشنامه بیشتر از هویت اخلاقی، شخصیت اخلاقی فرد را می‌سنجد.

وجود محدودیتی این چینی در زمینه سنجش مفهوم هویت اخلاقی باعث شد تا بلک و رینولدز (۲۰۱۶) دست به طراحی پرسشنامه‌ای به نام پرسشنامه هویت اخلاقی بزنند که دربرگیرنده هر دو مفهوم "خود اخلاقی" و "تمامیت اخلاقی" باشد. به این ترتیب، سؤال‌های پرسشنامه هویت اخلاقی بر پایه دو مفهوم توسعه یافت. ۱. خود اخلاقی به معنای اینکه چقدر هویت افراد به ارزش‌های اخلاقی نزدیک است و ۲. تمامیت اخلاقی یعنی تمایل افراد برای ایجاد قصد و عمل اخلاقی چقدر است. سازندگان پرسشنامه با استفاده از روش‌های مختلف روایی و پایایی این ابزار را تأیید کردند و معتقدند که در مقایسه با سایر ابزارهای موجود، پرسشنامه هویت اخلاقی تصویر قابل قبول تری را از این سازه ارائه می‌دهد. اما در عین حال با توجه به نبودن این ابزار، بررسی روایی و پایایی آن را در گروه‌های جمعیتی دیگر امری بدیهی می‌دانند.

پیش از این پرسشنامه هویت اخلاقی به زبان اسپانیایی ترجمه و روایی آن از طریق تحلیل عاملی تأیید شده است (سگورا، گگردو-پجولی و فیساس، ۲۰۱۸). همچنین این پرسشنامه در برخی از پژوهش‌های داخلی نیز استفاده و روایی و پایایی آن مطلوب گزارش شده است (عباسی اصل، هاشمی، کناری و باعزت، ۲۰۱۹؛ و امیری، ۱۳۹۷)؛ با این حال، در پژوهش حاضر اعتبار و روایی این ابزار برای اولین بار و رسمی در فرهنگ ایرانی بررسی شد تا جدای از اینکه مقیاسی جدید با قابلیت اجرا در جوامع مختلف تأیید شود؛ بلکه در پژوهش‌های داخلی نیز دست پژوهشگران برای بررسی بهتر این مؤلفه باز باشد. در همین راستا پژوهش حاضر با هدف پاسخگویی به سؤال‌های زیر طراحی و اجرا شد.

1. Q-Sort model
2. Rorty & Wong

۱. آیا نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی، ساختار دو بُعدی پرسشنامه هویت اخلاقی را تأیید می‌کند؟
۲. آیا مجموعه مؤلفه‌های پرسشنامه هویت اخلاقی درصد قابل قبولی از واریانس کل این مقیاس را تبیین می‌کنند؟
۳. آیا هر یک از ابعاد پرسشنامه هویت اخلاقی از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است؟

روش

روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری دانشجویان دختر و پسر مشغول به تحصیل دانشگاه مازندران در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ به تعداد ۱۰۱۸۳ بود که در دو نوبت و بر اساس جدول نمونه‌گیری کرجسی-مورگان ۱۹۷۰ دو نمونه ۳۸۱ و ۳۸۴ نفری در مجموع ۷۶۵ به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به صورت زیر انتخاب شد. ابتدا به‌طور تصادفی از میان ۱۲ دانشکده دانشگاه مازندران ۴ دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، شیمی، علوم اقتصادی و اداری، علوم پایه و سپس به‌صورت تصادفی از میان گروه‌های آموزشی هر دانشکده در مقاطع مختلف تحصیلی ۲ کلاس کارشناسی، ۱ کلاس کارشناسی ارشد و ۱ کلاس دکتری انتخاب شد و دانشجویان حاضر در کلاس‌ها به‌عنوان نمونه پژوهش پرسشنامه را تکمیل کردند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل تحصیل در یکی از مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه مازندران و معیارهای حذف شامل دانشجویان مهمان از سایر دانشگاه‌ها فقط برای یک نیمسال در دانشگاه، معلولیت جسمی و روانی بارز و مصرف داروهای روانپزشکی بود.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه هویت اخلاقی^۱: این پرسشنامه ۲۰ گویه‌ای توسط بلک و رینولدز (۲۰۱۶) طراحی و تدوین شده و دارای دو بُعد خود اخلاقی با ۸ سؤال ۸-۱ و تمامیت اخلاقی با ۱۲ سؤال ۲۰-۹ است و شرکت کنندگان در طیف ۶ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۶ به سؤال‌های پاسخ می‌دهند و بنابراین حداقل نمره‌ای که فرد در این پرسشنامه می‌گیرد برابر با ۲۰ و حداکثر نمره‌ای که می‌تواند بگیرد برابر با ۱۲۰ است. نمره‌گذاری تمام سؤال‌های بُعد خود اخلاقی مستقیم و نمره‌گذاری تمام سؤال‌های بُعد تمامیت اخلاقی معکوس است. بلک و رینولدز (۲۰۱۶) ساخت پرسشنامه هویت اخلاقی را با دو گروه نمونه ۵۶۱ نفری و ۳۲۴ نفری و در طی دو مرحله انجام دادند. در مطالعه اول که با هدف انتخاب گویه‌ها، تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی و بررسی

1. Moral Identity Questionnaire

روایی ملاکی، همگرا و واگرای مقیاس انجام شد؛ ابتدا از ۶۰ گویه استخراج شده ۲۱ گویه حذف و ۳۹ گویه به بررسی نهایی راه یافت و سپس بر اساس داده‌های به دست آمده از طریق تحلیل عاملی اکتشافی دو عامل خود اخلاقی با ۸ سؤال و تمامیت اخلاقی با ۱۲ سؤال، ساختار پرسشنامه ۲۰ سؤالی هویت اخلاقی را ساختند. این ساختار سپس توسط تحلیل عاملی تأییدی نیز تأیید شد. همچنین بلک و رینولدز (۲۰۱۶) با استفاده از نتایج به دست آمده از مطالعه اول، روایی ملاکی و روایی همگرا و روایی واگرای پرسشنامه را مطلوب گزارش کردند. نتایج پژوهش آن‌ها در زمینه همسانی درونی مقیاس نیز حاکی از ثبات بسیار بالای آن داشت. ضرایب آلفای کرونباخ به دست آمده برای بُعد خود اخلاقی ۰/۸۴، برای بُعد تمامیت اخلاقی ۰/۸۷ و برای کل مقیاس ۰/۹۰ بود. در مطالعه دوم، بلک و رینولدز (۲۰۱۶) پایایی بازآزمایی ابزار را بررسی کردند که نتایج بیانگر ثبات قوی مقیاس بود ($\text{Itt} = 0/87$). در پژوهش حاضر نیز ضرایب آلفای کرونباخ برای ابعاد خود اخلاقی و تمامیت اخلاقی برابر با ۰/۸۲ و ۰/۸۰ و برای نمره کل مقیاس برابر با ۰/۸۵ بود.

شیوه اجرا. در پژوهش حاضر ابتدا نسخه اصلی پرسشنامه هویت اخلاقی از زبان انگلیسی به زبان فارسی برگردانده شد. برای ترجمه پرسشنامه از روش ترجمه معکوس برسپلین (محلانن، ۲۰۱۴) استفاده شد. به این شکل که ابتدا پرسشنامه توسط پژوهشگران حاضر در این پژوهش و با کمک یکی از دانشجویان زبان انگلیسی بعد از بازبینی‌های متعدد در چندین نشست به فارسی ترجمه شد و سپس نسخه ترجمه شده توسط یکی از دانشجویان دکتری زبان انگلیسی مجدداً به زبان انگلیسی برگردانده شد. سپس مطابقت نسخه برگردانده شده به انگلیسی با نسخه اصلی بررسی و پس از رفع ایرادت و اشکالات موجود نسخه فارسی پرسشنامه تأیید نهایی شد. همچنین قبل از اجرای پژوهش نهایی به منظور جلوگیری از خطاهای احتمالی، پژوهشی مقدماتی با حضور ۴۰ نفر از دانشجویان دانشگاه مازندران صورت گرفت که از بازخورد آن‌ها در باب محتوای سؤال‌ها برای بهبود محتوای پرسشنامه و روند پژوهش نهایی استفاده شد. پیش از اجرای پرسشنامه و در هر دو مرحله پژوهش به دانشجویان شرکت کننده در پژوهش توضیح داده شد که اطلاعات به دست آمده از این پرسشنامه محرمانه خواهد ماند و تنها برای یک کار پژوهشی از آن استفاده خواهد شد. همچنین یادآوری شد که مشارکت آن‌ها در طرح داوطلبانه است. در نهایت از ۷۶۵ نفر اعضای حاضر در کلاس‌ها ۳۴۹ نفر در مرحله اول پژوهش و ۳۷۹ نفر در مرحله دوم پژوهش مشارکت داشتند. سپس از میان ۷۲۶ پرسشنامه دریافت شده ۶۱ پرسشنامه به دلیل ناقص بودن و یا پاسخگویی تصادفی و پاسخ یکسان به تمام گزینه‌ها حذف شدند و تنها ۶۶۵ پرسشنامه وارد تحلیل نهایی شد. در مرحله تحلیل داده‌ها با توجه به پیشنهاد میرز، گامست و گارینو (۱۳۹۵) در مورد اولویت تحلیل عاملی اکتشافی به تأییدی در مراحل تکوینی یک ابزار، در پژوهش حاضر نیز به دلیل تغییر زبان پرسشنامه و بررسی روایی ابزار در جامعه‌ای دیگر و تقریباً نامشابه با جامعه اولیه

ابتدا از روش تحلیل عاملی اکتشافی و سپس در مطالعه دوم که در مورد نمونه‌ای متفاوت اما از جامعه‌ای یکسان بود؛ از تحلیل عاملی تأییدی و از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی بین خرده مقیاس‌ها و از آلفای کرونباخ برای برآورد همسانی درونی استفاده شد. انجام محاسبات آماری مذکور با استفاده از نرم‌افزارهای اسپاس ۲۴ و ایموس ۲۴ صورت گرفت.

یافته‌ها

پژوهش حاضر دارای دو نمونه ۳۱۹ و ۳۴۶ نفری از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه مازندران بود. نمونه ۳۱۹ نفری دارای ۲۵۰ دختر (۷۸/۳۸ درصد) و ۶۵ پسر (۲۱/۶۲ درصد) بود. ۱۹۳ نفر از آن‌ها در مقطع کارشناسی (۶۰/۵ درصد)، ۹۲ نفر در مقطع کارشناسی ارشد (۲۸/۸ درصد) و ۳۴ نفر در مقطع دکتری (۱۰/۷ درصد) مشغول به تحصیل بودند. دامنه سنی آن‌ها ۵۱-۱۸ با میانگین و انحراف معیار سنی برابر با ۲۸/۶ و ۴/۱۱ بود. نمونه ۳۴۶ نفری دارای ۲۳۷ دختر (۶۸/۶ درصد) و ۱۰۹ پسر (۳۱/۵ درصد) بود. ۲۵۷ نفر از آن‌ها در مقطع کارشناسی (۷۴/۳ درصد)، ۵۹ نفر در مقطع کارشناسی ارشد (۱۷/۱ درصد) و ۳۰ نفر در مقطع دکتری (۸/۷ درصد) مشغول به تحصیل بودند. دامنه سنی افراد ۴۹-۱۸ با میانگین و انحراف معیار سنی برابر با ۲۲/۳۰ و ۳/۹۶ بود.

جدول ۱. اندازه شاخص کفایت نمونه‌گیری و نتایج آزمون کرویت بارتلت

شاخص کفایت نمونه‌گیری	ضریب کرویت بارتلت	معناداری ضریب کرویت بارتلت
۰/۹۱	۲۸۵۷/۶۱	۰/۰۰۰۱

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که مقدار ضریب حاصل از آزمون کایزر-میر و الکین = ۰/۹۱ و بالاتر از ۰/۶ و بیانگر این است که داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب بوده‌اند. دامنه مورد قبول برای این ضریب بالاتر از ۰/۵ و ۰/۶ گزارش شده است (نجاتی، ۱۳۹۲ الف و ب). ضریب حاصل از آزمون بارتلت = ۲۸۵۷/۶۱ و در سطح $P = ۰/۰۰۱$ معنادار بود و این اطمینان را ایجاد کرد که می‌توان به تحلیل عاملی پرداخت (میرز، گامست و گارینو، ۲۰۰۶؛ نقل از شریفی و همکاران، ۱۳۹۵).

جدول ۲. مقادیر ارزش ویژه، درصد واریانس تبیین شده توسط هر یک از ابعاد و درصد واریانس

تراکمی عوامل در مرحله اول و دوم تحلیل عامل اکتشافی

مرحله اول	ارزش ویژه	درصد واریانس تبیین شده	درصد واریانس تراکمی
عامل اول	۳/۱۱	۱۵/۷۸	۱۵/۷۸
عامل دوم	۲/۸۳	۱۴/۱۸	۲۹/۷۵
مرحله دوم	ارزش ویژه	درصد واریانس تبیین شده	درصد واریانس تراکمی
عامل اول	۳/۰۲	۲۰/۱۴	۲۰/۱۴
عامل دوم	۲/۷۴	۱۸/۳۲	۳۸/۴۷

طبق جدول ۲ تحلیل عاملی اکتشافی به روش تعیین مؤلفه‌های اصلی و با چرخش واریماکس در دو مرحله در مورد داده‌ها انجام شده است. نتایج تحلیل عاملی مرحله اول نشان داد که بارگذاری تمام گویه‌ها به غیر از گویه‌های ۱، ۱۱، ۱۷، ۱۸ و ۲۰ مطابق با نسخه اصلی است. گویه‌های فوق به دلیل داشتن بار عاملی کمتر از ۰/۳۰ در نسخه فارسی از مرحله تحلیل کنار گذاشته شد و در مرحله بعد تحلیل عاملی اکتشافی برای بار دوم در مورد ۱۵ گویه انجام و ساختار دو بُعدی پرسشنامه شامل خود اخلاقی با ۷ گویه و تمامیت اخلاقی با ۸ گویه تأیید شد. مجموع دو بُعد پرسشنامه قادر به تبیین ۳۸/۴۷ درصد از واریانس کل مقیاس بود.

جدول ۳. گویه‌ها و بار عاملی آن‌ها در نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی

بار عاملی	محتوای گویه‌ها
۰/۵۳	۲. صدمه نزدن به دیگران یکی از اصولی است که من با آن زندگی می‌کنم.
۰/۶۲	۳. برای من مهم است که با دیگران به صورت عادلانه رفتار کنم.
۰/۵۳	۴. من می‌خواهم دیگران بدانند که می‌توانند به من تکیه کنند.
۰/۷۴	۵. من همیشه طوری عمل می‌کنم که بیشترین خیر و کمترین صدمه را برای دیگران در برداشته باشد.
۰/۷۱	۶. اگر انجام چیزی به شخصی صدمه بزند؛ من تلاش می‌کنم از انجام آن اجتناب کنم حتی اگر هیچ کس آن را درک نکند.
۰/۵۱	۷. انجام چیزی که می‌دانی درست است؛ یکی از مهمترین نکته‌های زندگی است.
۰/۴۸	۸. زمانی که در ذهن خودم به چیزی که درست است؛ انجام شود برسم؛ مطمئناً آن را انجام می‌دهم.
۰/۳۲	۹. اگر انجام کاری برایم مفید باشد برایم مهم نیست که به دیگران صدمه وارد می‌کند؛ یا نه.
۰/۶۲	۱۰. انجام دادن چیزی که می‌دانی اشتباه است؛ درست است؛ اگر پاداش بسیار بزرگی در پی داشته باشد.
۰/۶۴	۱۲. اینکه مردم فکر کنند؛ شما صادقید مهمتر از این است که واقعاً صادق باشید.
۰/۷۱	۱۳. اگر کسی متوجه نشود؛ دزدیدن مقدار کمی پول یا چیزی دیگری که از دیگران چیزی کم نمی‌کند؛ مشکلی ندارد.
۰/۶۸	۱۴. از نظر من هیچ دلیلی برای بیرون رفتن و انجام کار خوب وجود ندارد اگر کسی در اطراف نباشد که بخواهد آن را مورد تقدیر قرار دهد.
۰/۶۷	۱۵. اگر صندوق دار به‌طور اتفاقی ده هزار تومان اضافی به من پس دهد؛ معمولاً به روی خودم نمی‌آورم (اینگونه استدلال می‌کنم که اگر من متوجه نمی‌شدم چی؟)
۰/۵۲	۱۶. دروغ گفتن و فریب دادن تنها چیزهای است که مجبوری در این دنیا انجام دهی.
۰/۵۳	۱۹. من با تصمیم گروهی همراه می‌شوم حتی اگر بدانم از نظر اخلاقی درست نیست.

جدول ۳ نشان می‌دهد که بار عاملی سؤال‌های ۲ تا ۸ خود اخلاقی از ۰/۴۸ تا ۰/۷۴ و بار عاملی سؤال‌های ۹ تا ۱۹ تمامیت اخلاقی از ۰/۳۲ تا ۰/۷۱ متغیر است. سؤال ۱ از بُعد خود اخلاقی و

سؤال‌های ۱۱، ۱۷، ۱۸ و ۲۰ از بُعد تمامیت اخلاقی به دلیل داشتن بارعاملی کمتر از ۰/۳۰ از ساختار پرسشنامه حذف شد.

جدول ۴. ضرایب همبستگی عوامل با یکدیگر و با نمره کل پرسشنامه هویت اخلاقی

نمره کل پرسشنامه	تمامیت اخلاقی	خود اخلاقی
		۱
	۱	**۰/۲۹
۱	**۰/۸۵	**۰/۷۴

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

جدول ۴ نشان می‌دهد که عامل خود اخلاقی با نمره کل ($P = 0.0001$) و عامل تمامیت اخلاقی با نمره کل ($P = 0.0001$) همبستگی بسیار قوی دارد و همبستگی بین عوامل متوسط است ($P = 0.0001$) که گواه بر کفایت اندازه‌گیری مقیاس دارد.

جدول ۵. میانگین، انحراف معیار، حداقل نمره و حداکثر نمره در ابعاد و کل پرسشنامه

عامل‌ها	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره
خود اخلاقی	۳۵/۵۱	۳/۹۹	۲۱	۴۲
تمامیت اخلاقی	۳۹/۸۲	۵/۲۱	۱۷	۴۸
نمره کل	۷۵/۳۳	۷/۴۵	۴۵	۹۰

جدول ۵ با توجه به اینکه سؤال‌های پرسشنامه در طیف لیکرت شش درجه‌ای از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۶ تنظیم شده‌اند؛ نشان می‌دهد که بُعد خود اخلاقی با ۷ سؤال دارای حداکثر ۴۲ و حداقل ۷ نمره و بُعد تمامیت اخلاقی با ۸ سؤال دارای حداکثر ۴۸ و حداقل ۸ نمره است.

جدول ۶. مقادیر به دست آمده برای شاخص‌های پیش فرض تحلیل عاملی تأییدی

شاخص تحمل	عامل تراکم واریانس	شاخص چولگی	شاخص کشیدگی
۰/۷۷	۱/۲۹	-۰/۸۷	۱/۰۵

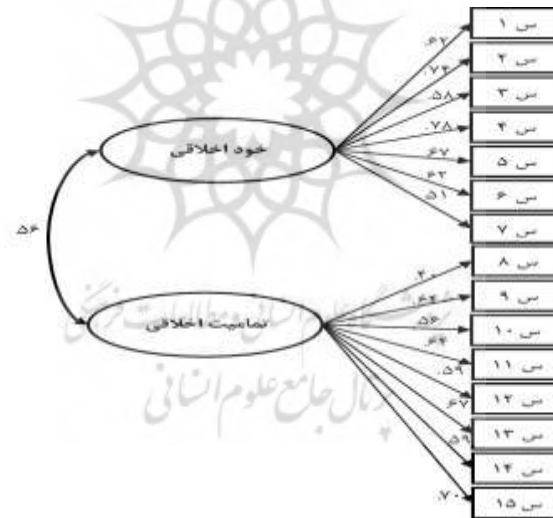
در جدول ۶ با توجه به بزرگتر بودن شاخص تحمل از ۰/۴ و کوچکتر بودن شاخص عامل تراکم واریانس از ۲/۵ می‌توان هردو شاخص را تأیید کرد. مقادیر شاخص‌های چولگی و کشیدگی نیز در دامنه ۲ تا ۲- قرار دارند که نشان از توزیع طبیعی داده‌ها دارند (نقل از میرز، گامست و گارینو، ۱۳۹۵). سپس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، برازش ساختار عاملی پرسشنامه بررسی شد. دامنه مناسب برای شاخص‌های برازندگی (نقل از قاسمی، ۱۳۹۲) و مقدار به دست آمده برای هری یک از این شاخص‌ها در الگوهای تک عاملی، دو عاملی و استقلال در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷. دامنه شاخص‌های برازش الگوهای عاملی تأییدی و مقادیر آن‌ها در نسخه فارسی

پرسشنامه هویت اخلاقی

نوع شاخص برازش	نام شاخص	دامنه مورد قبول		مقادیر به دست آمده برای الگوها	
		قبول	استقلال	تک عاملی	دو عاملی
	کای اسکوتر	$3 >$	۱۷/۴۸	۷/۱۱	۲/۹۳
مطلق	شاخص نیکویی برازش	$0/90 <$	۰/۴۱	۰/۸۰	۰/۹۱
	ریشه میانگین مربعات باقیمانده	$0/10 >$	۰/۲۱	۰/۰۸	۰/۰۴
تطبیقی	شاخص برازش تطبیقی	$0/90 <$	۰/۰۰	۰/۶۹	۰/۹۰
	شاخص برازش افزایشی	$0/90 <$	۰/۰۰	۰/۶۹	۰/۹۱
	شاخص برازش هنجار نشده	$0/90 <$	۰/۰۰	۰/۶۳	۰/۹۰
مقتصد	ریشه مربعات خطای برآورد	$0/05-0/08$	۰/۲۶	۰/۱۳	۰/۰۷

در جدول ۷ با مقایسه مقادیر به دست آمده برای هر سه شاخص مطلق، تطبیقی و مقتصد که بهترین روش بررسی برای مناسب بودن برازش الگو است (حشمتی، ۱۳۹۳) و با توجه به دامنه مورد قبول آن‌ها می‌توان نتیجه گرفت که الگوی دو عاملی نسخه فارسی پرسشنامه با ملاک‌های مطرح شده برای مقادیر مناسب شاخص‌های برازندگی همخوانی دارد.

شکل ۱. نمودار ساختار عاملی تأییدی نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی

شکل ۱ نمودار ساختار عاملی تأییدی پرسشنامه هویت اخلاقی را با دو بُعد خود و تمامیت اخلاقی و ضرایب استاندارد مسیرها نشان می‌دهد. با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۷ و الگوی نهایی پژوهش در شکل ۱ می‌توان گفت که نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی از برازش مطلوب و مناسبی در جامعه ایرانی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌های پژوهش نشان داد که نسخه فارسی این پرسشنامه به مانند نسخه اصلی آن از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است و می‌تواند تصویر قابل قبولی از سازه هویت اخلاقی ارائه کند. روا بودن از مهمترین ویژگی‌های یک مقیاس است و روش تحلیل عاملی شیوه‌ای قدرتمند و اجتناب ناپذیر در رواسازی سازه است. در پژوهش حاضر نتایج روش تحلیل عاملی اکتشافی نشانگر این بود که پرسشنامه ۱۵ سؤالی دارای ساختاری ۲ عاملی شامل خوداخلاقی با ۷ سؤال و تمامیت اخلاقی با ۸ سؤال و مجموع این دو عامل قادر به تبیین نزدیک به ۴۰ درصد از تغییرات کل پرسشنامه است. گرچه در بهترین حالت انتظار می‌رود که درصد تغییرات تبیین شده توسط عامل‌ها بیشتر از ۵۰ درصد باشد؛ اما به باور میرزا، گامست و گارینو (۱۳۹۵) این معیار بسیار سختگیرانه است و زمانی که ساختار به دست آمده برای پژوهشگر قابل درک و مطابق با انتظارات او باشد؛ حتی واریانس‌های پائین‌تر از ۴۰ درصد نیز احتمال دارد که به تفسیرهای سراسر و روشن منجر شود. بنابراین با توجه به اینکه ابعاد استخراج شده در راستای نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی اکتشافی نسخه اصلی بلک و رینولدز (۲۰۱۶) و همچنین پژوهش عباسی اصل و همکاران (۲۰۱۹) است؛ ساختار دو بُعدی استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی تأیید می‌شود. همچنین مقایسه بار عاملی گویه‌های حذف شده ۱، ۱۱، ۱۷، ۱۸ و ۲۰ در این پژوهش با بار عاملی آن‌ها در نسخه اصلی بلک و رینولدز (۲۰۱۶) گویای این است که بار عاملی این گویه‌ها در نسخه اصلی نیز نسبت به سایر گویه‌ها کمتر بوده است و این امر تا حدودی دلیل حذف این گویه‌ها در بررسی دوباره را توجیه می‌کند.

مطالعه دوم که با هدف بررسی برازش ساختار عاملی به دست آمده در مطالعه اول انجام گرفت؛ نشانگر این بود که مقادیر شاخص‌های مطلق، تطبیقی و مقتصد به دست آمده برای نسخه ۲ عاملی پرسشنامه با ملاک‌های مطرح شده برای برازندگی همخوانی دارد؛ این در حالی است که الگوهای تک عاملی و استقلال در هیچ‌یک از این مؤلفه‌ها برازش مناسبی را نشان ندادند. یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی در راستای یافته‌های به دست آمده برای نسخه اصلی و همچنین پژوهش‌های سگورا، گگردو-پجولی و فیساس (۲۰۱۸) و عباسی اصل و همکاران (۲۰۱۹) است که در تمامی آن‌ها ساختار ۲ عاملی پرسشنامه با توجه به شاخص‌های مطلق، تطبیقی و مقتصد تأیید شد.

بنابراین جمع‌بندی یافته‌های فوق نشانگر این است که این مقیاس از روایی سازه مطلوبی برخوردار است. با این حال، در پژوهش حاضر علاوه بر بررسی روایی سازه، همبستگی خرده مقیاس‌های این پرسشنامه با یکدیگر و نیز با نمره کل نیز محاسبه شد و نتایج نشان داد که عامل‌های خود اخلاقی و تمامیت اخلاقی با نمره کل همبستگی بسیار بالایی دارند و همبستگی بین عوامل نیز متوسط است که این امر نیز گواه بر کفایت اندازه‌گیری مقیاس دارد. زیرا در بهترین

حالت انتظار می‌رود که همبستگی ابعاد با یکدیگر متوسط و با نمره کل بسیار قوی باشد (هاشمی، اکبری، عباسی اصل و آلاشتی، ۱۳۹۷). یعنی در عین حال که هر دو بُعد، سازه کلی هویت اخلاقی را می‌سازند؛ اما هر یک قادرند بر اساس بُعدی که برای خود آن‌ها تعریف شده است؛ جنبه منحصر به فردی از این سازه را نیز بسنجند.

برای بررسی پایایی پرسشنامه هویت اخلاقی از روش همسانی درونی استفاده شد که بر یکنواختی اجزای تشکیل دهنده یک مقیاس تأکید می‌کند. ضرایب آلفای کرونباخ که یکی از رایج‌ترین شاخص‌های همسانی درونی است؛ حکایت از پایایی بسیار بالای ابعاد خوداخلاقی، تمامیت اخلاقی و نمره کل داشت. این یافته در راستای نتایج به دست آمده از بررسی پایایی در نسخه اصلی پرسشنامه بلک و رینولدز (۲۰۱۶) و نیز پژوهش‌های عباسی اصل و همکاران (۲۰۱۹) و امیری (۱۳۹۷) است که برای پایایی بسیار مطلوب هر دو بُعد و نمره کل در پژوهش‌های خود تأکید کردند. جا دارد که اشاره شود که ضریب آلفای کرونباخ به تعداد سؤال‌های مقیاس خیلی حساس است و برای مقیاس‌های کوتاه، ضرایب آلفای پایین‌تر از ۰/۸۰، امر غیرمعمول و نامتعارفی نیست (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۷). با این حال، با در نظر گرفتن تعداد ۱۵ گویه پرسشنامه هویت اخلاقی و ابعاد آن، خوداخلاقی با ۷ سؤال و تمامیت اخلاقی با ۸ سؤال، ضرایب آلفای کرونباخ به دست آمده بالاتر از ۰/۸۰ بود که این امر تأکیدی دوباره بر سطح بسیار مطلوب پایایی این پرسشنامه دارد.

در مجموع یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی با ۲ عامل خود اخلاقی و تمامیت اخلاقی از کفایت روان‌سنجی خوبی برخوردار است و پژوهشگران علاقه‌مند به پژوهش در حیطه اخلاق می‌توانند که از آن برای بررسی هویت اخلاقی افراد در سنین ۱۸ سال و بالاتر استفاده کنند.

از جمله محدودیت‌ها پژوهش حاضر محدود بودن جامعه آماری به جامعه دانشجویی دانشگاه مازندران است که این امر تعمیم نتایج را به سایر جوامع محدود می‌سازد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که کفایت روان‌سنجی این پرسشنامه در جوامع دیگر ارزیابی و در مطالعات بعدی در کنار ابزار فوق از سایر ابزارهای سنجش اخلاقی نیز استفاده و نیز روایی پیش بین این مقیاس و کارایی آن در ارتباط با سایر متغیرها نیز بررسی شود.

موازن اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش اصول اخلاق پژوهش کاملاً رعایت و از جمله به دانشجویان شرکت کننده توضیح داده شد که مشارکت آن‌ها در طرح داوطلبانه است و اطلاعات شخصی آن‌ها و اطلاعات به دست

آمده از پرسشنامه محرمانه می‌ماند و تنها در این پژوهش از آن استفاده خواهد شد. پس از ابراز تمایل آزمودنی‌ها، رضایت آگاهانه از آن‌ها اخذ و سپس داده‌های پژوهش جمع‌آوری شد.

سیاسگزاری

از کلیه دانشجویان و مسئولانی که در انجام این پژوهش همکاری داشتند؛ سپاسگزاری می‌شود.

مشارکت نویسندگان

پژوهش حاضر بخشی از پایان‌نامه دکتری رویا عباسی اصل در رشته روان‌شناسی تربیتی دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر با کد ۱۳۷۳۰۱۰ ثبت شده در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در تاریخ ۱۳/۰۸/۱۳۹۶ است و زیر نظر گروه روان‌شناسی و معاونت پژوهشی دانشکده و دانشگاه صورت گرفته است. همه نویسندگان این مقاله نقش یکسانی در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی‌سازی نوشته داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

- امیری، سهراب. (۱۳۹۷). نقش هویت اخلاقی و شناخت اخلاقی در قضاوت‌های اخلاقی شخصی و غیرشخصی سودگرایانه نوجوانان با تأکید بر جنسیت. *دوفصلنامه علمی-پژوهشی شناخت اجتماعی*، ۴(۲): ۹۵-۱۰۶. [پیوند]
- حشمتی، رسول. (۱۳۹۳). ساختار عاملی نسخه کوتاه مقیاس بین‌المللی عاطفه مثبت و منفی در بیماران عروق کرونری. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۵(۲): ۵۶-۴۱. [پیوند]
- صمدی فرد، حمید رضا، و نریمانی، محمد. (۱۳۹۷). رابطه هویت اخلاقی، بهزیستی معنوی و جهت‌گیری مذهبی با سازگاری شغلی در پرستاران. *مجله علمی پژوهش‌ها*، ۱۷(۱): ۸-۱. [پیوند]
- قاسمی، وحید. (۱۳۹۲). *مدل سازی معادله ساختاری در پژوهش‌های اجتماعی با کاربرد Amos Graphics*. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- کدیور، پروین. (۱۳۹۳). *روان‌شناسی تربیتی*. ویرایش دوم. تهران: سمت.
- مجدآبادی، زهره. (۱۳۹۶). ساختار عاملی و همسانی درونی یک مقیاس هویت اخلاقی. *روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۴(۲): ۱۵۳-۱۴۷. [پیوند]

میزر، لاورنس، گامست، گلن، و گارینو، جی. (۱۳۹۵). پژوهش چند متغیری کاربردی (طرح و تفسیر). ترجمه حسن پاشا شریفی، ولی الله فرزاد، سیمین دخت رضائی، حمیدرضا حسن آبادی، بلال ایزانلو و مجتبی حبیبی. تهران: انتشارات رشد. (تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی، ۲۰۰۶).

نجاتی، وحید. (۱۳۹۲ الف). پرسشنامه نشانگان گستره اُنیسیم: طراحی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۷(۴): ۱۰۴-۹۱. [پیوند]

نجاتی، وحید. (۱۳۹۲ ب). تصمیم‌گیری پرخطر در موقعیت‌های اجتماعی: طراحی و آزمون ضمنی و معرفی ویژگی‌های روان‌سنجی آن. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۷(۱): ۱۱۴-۱۰۱. [پیوند]

هاشمی، سهیلا، اکبری، عباس، عباسی اصل، رویا، و اردشیری آلاشتی، رؤیا. (۱۳۹۷). ساختار عاملی و کفایت روان‌سنجی فرم کوتاه مقیاس تاب‌آوری. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، ۱۳(۳): ۲۷۲-۲۵۱. [پیوند]

References

- Abbasi-Asl, R., Hashemi, S., Kenari, M. K., & Baezzat, F. (2019). Role of female students' self-regulation in predicting moral identity: A structural equation modeling study. *Women Health*, 6(2): e91866. [Link]
- Aquino, K., & Reed, A. (2002). The self-importance of moral identity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(6): 1423-1440. [Link]
- Aquino, K., Freeman, D., Reed, A., II, Lim, V. K. G., & Felps, W. (2009). Testing a social cognitive model of moral behavior: The interactive influence of situations and moral identity centrality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97: 123-141. [Link]
- Aquino, K., McFerran, B., & Laven, M. (2011). Moral identity and the experience of moral elevation in response to acts of uncommon goodness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(4): 703. [Link]
- Black, J. E., & Reynolds, W. M. (2016). Development, reliability, and validity of the Moral Identity Questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 97: 120-129. [Link]
- Bock, T., & Samuelson, P. L. (2014). Educating for moral identity: An analysis of three moral identity constructs with implications for moral education. *Journal of Research in Character Education*, 10(2): 155-159. [Link]
- Chambers, D. W. (2011). Developing a self-scoring comprehensive instrument to measure Rest's four-component model of moral behavior: The moral skills inventory. *Journal of Dental Education*, 75(1): 23-35. [Link]
- Dehlin, J. P., Galliher, R. V., Bradshaw, W. S., & Crowell, K. A. (2015). Navigating sexual and religious identity conflict: A Mormon perspective. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 15(1): 1-22. [Link]
- Frimer, J. A., & Walker, L. J. (2009). Reconciling the self and morality: An empirical model of moral centrality development. *Developmental Psychology*, 45: 1669-1681. [Link]
- Giessner, S. R., Van Quaquebeke, N., van Gils, S., van Knippenberg, D., & Kollée, J. A. (2015). In the moral eye of the beholder: the interactive effects of leader

- and follower moral identity on perceptions of ethical leadership and LMX quality. *Frontiers in Psychology*, 6: 1-22. [Link]
- Greer, J. L., Searby, L. J., & Thoma, S. J. (2015). Arrested development? Comparing educational leadership students with national norms on moral reasoning. *Educational Administration Quarterly*, 51(4): 511-542. [Link]
- Hardy, S. A., & Carlo, G. (2011a). Moral identity. In *Handbook of identity theory and research*. Ed. S.J. Schwartz et al. 495-513. New York, USA: Springer.
- Hardy, S. A., & Carlo, G. (2011b). Moral identity: What is it, how does it develop, and is it linked to moral action? *Child Development Perspectives*, 5(3): 212-218. [Link]
- Hardy, S. A., Bean, D. S., & Olsen, J. A. (2015). Moral identity and adolescent prosocial and antisocial behaviors: Interactions with moral disengagement and self-regulation. *Journal of Youth and Adolescence*, 44(8): 1542-1554. [Link]
- Hardy, S. A., Bhattacharjee, A., Reed II, A., & Aquino, K. (2010). Moral identity and psychological distance: The case of adolescent parental socialization. *Journal of Adolescence*, 33(1): 111-123. [Link]
- Jimenez, J. A., Nawrocki, L., Hill, P. L., & Lapsley, D. K. (2008). Assessing moral identity: Development and validation of a moral identity Q-Sort. In *Meeting of the Midwestern Psychological Association*. Chicago, University of Notre Dame, Indiana.
- Jordan, J., Leliveld, M. C., & Tenbrunsel, A. E. (2015). The moral self-image scale: measuring and understanding the malleability of the moral self. *Frontiers in Psychology*, 6: 1878. [Link]
- Miller, M.L., & Schlenker, B.R. (2011). Integrity and identity: Moral identity differences and preferred interpersonal reactions. *European Journal of Personality*, 25: 2-15. [Link]
- Mohatlane, E. J. (2014). Back-translation as a quality control mechanism in Sesotho translation. *Journal of Social Sciences*, 41(2): 167-175. [Link]
- Monin, B., & Jordan, A. H. (2009). *The dynamic moral self: A social psychological perspective*. In *Personality, identity, and character: Explorations in moral psychology*. Ed. D. Narvaez & D. Lapsley. 341-354. New York, USA: Cambridge University Press.
- Narvaez, D., & Lapsley, D. (2013). *Becoming a moral person—Moral development and moral character education as a result of social interactions*. In *empirically informed ethics: Morality between facts and norms Library of Ethics and Applied Philosophy*. Ed. M. Christen, J. Fischer, M. Huppenbauer, C. Tanner, and C. van Schaik, 227-238. Berlin, Germany: Springer.
- Sanders, S., Wisse, B., Van Yperen, N. W., & Rus, D. (2016). On ethically solvent leaders: The roles of pride and moral identity in predicting leader ethical behavior. *Journal of Business Ethics*, 15(3): 1-15. [Link]
- Segura, M. A., Gallardo-Pujol, D., & Feixas, G. (2018). *Moral Identity Questionnaire Adaptation and Psychometric Properties in Spanish Population*. Available at [Link]
- Tanner, C., & Christen, M. (2013). *Moral intelligence—A framework for*

understanding moral competences. In empirically informed ethics: Morality between facts and norms Library of Ethics and Applied Philosophy. Ed. M. Christen, J. Fischer, M. Huppenbauer, C. Tanner, and C. van Schaik, 119–136. Berlin, Germany: Springer.

Thoma, S. J. (2014). Measuring moral thinking from a neo-Kohlbergian perspective. *School Field*, 12(3): 347-365. [Link]

پرسشنامه هویت اخلاقی

گویه‌ها	کاملاً موافقم	مخالفم	تا حدودی موافقم	تا حدودی مخالفم	مواقفم	کاملاً موافقم
۱. صدمه زدن به دیگران یکی از اصولی است که من با آن زندگی می‌کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲. برای من مهم است که با دیگران به صورت عادلانه رفتار کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳. من می‌خواهم دیگران بدانند که می‌توانند به من تکیه کنند.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۴. من همیشه طوری عمل می‌کنم که بیشترین خیر و کمترین صدمه را برای دیگران در برداشته باشد.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۵. اگر انجام چیزی به شخصی صدمه بزند؛ من تلاش می‌کنم که از انجام آن اجتناب کنم؛ حتی اگر هیچکس آن را درک نکند.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۶. انجام چیزی که می‌دانی درست است؛ یکی از مهمترین نکته‌های زندگی است.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷. زمانی که در ذهن خود به چیزی که درست است؛ انجام شود برسم؛ مطمئناً آن را انجام می‌دهم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۸. اگر انجام کاری برایم مفید باشد؛ برایم مهم نیست که به دیگران صدمه وارد می‌کند یا نه.	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۹. انجام دادن چیزی که می‌دانی اشتباه است؛ درست است؛ اگر پاداش بسیار بزرگی در پی داشته باشد.	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۰. اینکه مردم فکر کنند؛ شما آدم صادقی هستید؛ مهمتر از این است که شما واقعاً صادق باشید.	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۱. اگر کسی متوجه نشود که دزدیدن مقدار کمی پول یا چیزی دیگری که از دیگران چیزی کم نمی‌کند؛ مشکلی ندارد.	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۲. از نظر من هیچ دلیلی برای بیرون رفتن و انجام کار خوب وجود ندارد؛ اگر کسی در اطراف نباشد که بخواهد آن را مورد تقدیر قرار دهد.	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۳. اگر صندوقدار به‌طور اتفاقی ده هزار تومان اضافی به من پس دهد؛ معمولاً به روی خودم نمی‌آورم. (اینگونه استدلال می‌کنم که اگر من متوجه نمی‌شدم چی؟)	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۴. دروغ گفتن و فریب دادن تنها چیزهایی هست که مجبوری در این دنیا انجام دهی.	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۵. من با تصمیم گروهی همراه می‌شوم؛ حتی اگر بدانم از نظر اخلاقی آن تصمیم درست نیست (اخلاقاً نادرست است).	۶	۵	۴	۳	۲	۱
